

Щербакова О.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Череватюк В.Б., к.і.н., доцент

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЕКІПАЖУ ПОВІТРЯНОГО СУДНА УКРАЇНИ ТА США: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Авіаційне право в сучасному світі стає все більш актуальним і важливою галуззю, оскільки міжнародний рух пасажирів та вантажів залишається однією з ключових складових глобальної економіки та комунікацій. Кожна з цих країн має свою власну систему правових норм, які регулюють діяльність авіаційних підприємств та екіпажів повітряних судів. Водночас, обидві країни є ключовими учасниками міжнародної авіаційної спільноти, тому порівняльний аналіз їхніх нормативно-правових актів та практики може розкрити схожості та відмінності в регулюванні цієї сфери.

Законодавство України містить чітке визначення екіпажу повітряного судна. Відповідно до Правил супроводження в контрольованих зонах авіапідприємств матеріальних цінностей і пасажирів, затверджених Наказом Державного Департаменту авіаційного транспорту України й Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 1996 р. № 168/397, екіпаж повітряного судна – особи авіаційного персоналу, яким в установленому порядку доручено виконувати певні обов'язки з керування й обслуговування повітряного судна для здійснення польотів [1]. Ч. 1 ст. 57 Повітряного кодексу України зазначає, що екіпаж повітряного судна складається з осіб льотного складу, до якого належать особи льотного екіпажу та екіпажу пасажирського і вантажного салону [2].

Льотний екіпаж (особи, які мають спеціальну підготовку й виконують функціональні обов'язки у складі екіпажу на борту повітряного судна в польоті) виконує обов'язки, пов'язані з керуванням повітряного судна в польоті. Комплектація обслуговуючого персоналу залежить від призначення повітряного судна й умов польоту. До таких відносять: бортпровідників, борт операторів транспортних літаків та інших фахівців.

Поіменний список членів екіпажу визначається експлуатантом перед кожним польотом, що передбачено статтею 57 Повітряного кодексу України [2].

Стосовно адміністративно-правових вимог, які висуваються до авіаційного персоналу, то авіаційний персонал має відповідати кваліфікаційним вимогам за професійною ознакою, станом здоров'я та мати належним чином оформлене свідоцтво згідно з авіаційними правилами України. Свідоцтво члена екіпажу видається для виконання польотів на повітряних суднах, зареєстрованих в Україні. На повітряному судні України можуть виконувати польоти пілоти та інші члени екіпажу, які мають свідоцтва, видані іншою державою, в разі визнання їх Державіаслужбою України [3]. Також обов'язковими законодавчо передбаченими вимогами до персоналу є обов'язковість авіаційного страхування, отримання ліцензій і дозволів на проведення спеціальних робіт з використанням авіаційного транспорту, проходження медичних комісій та інші вимоги, які передбачені як законодавством України, так і конвенціями.

Адміністративно-правовий статус екіпажу повітряних судів в Сполучених Штатах Америки регулюється різними законами та нормативно-правовими актами. Основні норми та статті, що визначають цей статус, включають: Федеральний авіаційний закон Сполучених Штатів Америки (Federal Aviation Act of the United States [4]), що встановлює загальні принципи регулювання авіаційної діяльності в США. Він містить положення, що стосуються ліцензування та кваліфікації членів екіпажу, а також правил їхньої діяльності. Федеральні авіаційні правила (Federal Aviation Regulations, FARs [5]) встановлюють вимоги до безпеки та регулювання повітряних судів, включаючи вимоги до членів екіпажу, їхньої кваліфікації та тривалості тренувань. Аеронавігаційна служба Сполучених Штатів Америки (Federal Aviation Administration, FAA): FAA відповідає за виконання законодавства та нормативно-правових актів, пов'язаних з авіаційною діяльністю в США, включаючи надання ліцензій та сертифікатів членам екіпажу. Практичні навчальні посібники (Practical Test Standards, PTS): PTS визначають стандарти та вимоги до проходження практичних іспитів для членів екіпажу повітряних судів.

Порівняльний аналіз розкрив ряд суттєвих висновків. Обидві країни визнають важливість адміністративного регулювання авіаційного сектору, але в деталях підходи відрізняються. Україна та США мають подібні структури адміністративного контролю, включаючи вимоги до ліцензування та кваліфікації екіпажів. Проте різниця в інструментах регулювання, таких як законодавство, нормативи та процедури, свідчить про відмінності в підходах. Обидві країни надають велике значення захисту прав та інтересів

екіпажу повітряних судів. Українське та американське законодавство визнають принципи справедливості, безпеки та соціального захисту авіаційних працівників. Обидві країни активно співпрацюють на міжнародному рівні з метою впровадження стандартів і норм Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО). Це свідчить про важливість гармонізації правових норм та стандартів в глобальній авіаційній спільноті. Незважаючи на подібність завдань, які стоять перед Україною та США у сфері адміністративного регулювання авіаційної діяльності, існують також індивідуальні виклики та можливості для кожної з цих країн. В цілому, порівняльний аналіз адміністративно-правового статусу екіпажу повітряного судна в Україні та США свідчить про важливість співпраці та обміну досвідом між цими країнами для досягнення вищого рівня безпеки та ефективності в авіаційній сфері. Дослідження такого роду може послужити основою для подальших реформ та удосконалення авіаційного законодавства та практики в інших країнах.

Література

1. Про затвердження Правил супроводження в контрольованих зонах авіапідприємств матеріальних цінностей і пасажирів: Наказ Державного Департаменту авіаційного транспорту України та Міністерства внутрішніх справ України від 11 черв. 1996 р. № 168/397. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0334-96>. (дата звернення: 02.11.2023).

2. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#n525>. (дата звернення: 02.11.2023).

3. Про затвердження Правил видачі свідоцтв авіаційному персоналу в Україні: Наказ Міністерства транспорту України від 7 груд. 1998 р. № 486. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0833-98>. (дата звернення: 02.11.2023).

4. Federal Aviation Act of the United States of 1958. URL: <https://libraryonline.erau.edu/online-full-text/books-online/Aviationlawpt1.pdf>

5. Federal Aviation Regulations of 1958. URL: <http://www.aviation-safety-bureau.com/federal-aviation-regulations.html> (дата звернення: 01.11.2023).